

Van buddy tot community

Voorstelling van onze film over buddyprojecten

donderdag 21 april 2022

De Vlaamse overheid financierde 28 buddyprojecten gedurende drie jaar. Ze vroeg aan Odisee-Kenniscentrum Gezinswetenschappen, De Link en SAM vzw om deze projecten te ondersteunen met een lerend netwerk en intervisies. De projecthouders en buddy's deelden hun inzichten met ons in een film die we opdeelden in negen thematische fragmenten.

Tijdens deze studievoormiddag presenteerden we de film en bespraken we het belang van netwerken bij de ondersteuning van kwetsbare mensen en gezinnen, en de rol die buddy's hierin kunnen spelen.

Onder het programma vind je het verslag van workshop 2.

Programma

9.00-10.45 uur: **Fragmenten van de film 'Van buddy tot community'**

- Welkom en inleiding over de rol van het buddywerk in het sociaal werk.
- Kennisclips over rekrutering, omgaan met grenzen, diversiteit, projectbeheer, impact, duurzame verankering.
- De projectpartners gaan in dialoog met het publiek over elk van deze thema's.

11.00-13.00 uur: **Workshops**

1. Uitwisseling en verdieping over de relatie professionals-vrijwilligers.
2. Rol van een netwerk in de versterking van gezinnen in een armoedesituatie.
3. Hoe verschillende projecten op elkaar laten inhaken: buddywerk – lokale gezinscoaches – zorgzame buurten – 1 gezin 1 plan?

Bekijk de film online: www.odisee.be/van-buddy-tot-community

Daar kan je de thematische stukken als kennisclips apart bekijken

Verslag van workshop 2

Rol van een netwerk in de versterking van gezinnen in een armoedesituatie

Begeleid door Els Vos (Odisee) en Esther Stové - Verslag door Kristin Nuyts (SAM vzw)

Voorstellingsronde, met sprong in de diepte.

Wat is jullie rol in dit thema? Geef weer met een metafoor.

- Ik zie mijn werk als een 'paardenbloem', die groeit pas als de aarde goed aangestampt is. Je werkt best van beneden naar boven. We werken aan de grond, dan groeit paardenbloem en op het einde kan je de pluisjes wegblazen en verspreidt zich dat.
- *Oproep: Verspreid de video naar alle lokale besturen! Het is goed dat ze dit via een Kenniscentrum ook horen!*
- Het schip: ik ben niet de kapitein, maar iemand die ertussendoor loopt. Schip is de visie van de organisatie, de mensen aan boord zijn de vrijwilligers en de gezinnen: zij bepalen welke koers we varen. Ik als kapitein zie dat iedereen aan boord blijft, dat de machinekamer blijft draaien... Uiteindelijk gaat het wel vooruit en zal het ergens aankomen.
- Ik ben een oor: iemand die luistert naar mensen en groepen, diegene die kansen proberen te vergroten voor anderen. We proberen vanuit het luisteren structurele oplossingen te vinden.
- BV/ vrijwilligers in de klas (en thuiscontext) die inzetten op taalcoaching en welbevinden. We hebben 2 doelgroepen: enerzijds schoolteams, anderzijds de maatschappelijk kwetsbare doelgroepen.
- Ons motto is "Het gras groeit niet door eraan te trekken". We willen naast mensen staan, naast de gezinnen en op hun tempo, zonder verwachtingen of stok achter de deur. Op maat en op vraag, dicht en nabij.
- Ik zie mezelf als een boom: stevig verankerd in de grond, bij de organisatie. Mijn takken zorgen ervoor dat de vogels (buddy's) kunnen rusten of steun vinden. Ik ondersteun de buddy's met coaching, intervisie en vorming. Ik 'lok' ze ook of ze vinden mij.
- We werken steeds in driehoek: de social professional, de buddy, de deelnemer. Ons project is gestart met de extra middelen van dit buddyproject, maar het is nu structureel verankerd. We merken ook een extra groei: de mensen die al vrijwilliger waren in voedselbedeling zijn nu in het buddytraject gestapt. Deze vrijwilligers willen zich nu inzetten als buddy's voor Oekraïense vluchtelingen.
- Ik zie mezelf als een zetel (en er staat er ook letterlijk eentje in onze ruimte) waar gezinnen op kunnen neerploffen, rusten, een babbeltje doen. We zitten naast het gezin en werken op hun tempo... Vaak is er al heel veel hulpverlening. Bij vrijwilligers is er meer tijd voor een babbeltje, uithuilen, gevoelens delen, verzuchtingen bespreken... Hand in hand met gezinnen werken.
- We worden als buddywerking vaak gezien als los van de hulpverlening: andere babbel, andere rol. Terwijl er wel degelijk een link is en de buddywerking onderdeel is van de hulpverlening.

- Ik zie mezelf eerder als 'de heks' maar dan vooral naar het professionele netwerk. Ik werk met verslaafde ouders, gezinnen. Deze zijn al niet 'populair' bij de hulpverlening... Naast verslaving zien we ook multiproblematieken en trauma. Ik ben dan diegene die ambetant (heks) doet bij de andere hulpverleners om de mensen toch kansen te bieden, en verder kijken dan naar 'de verslaafde' ... Naar de gezinnen zelf ben ik dan wel de 'goede fee', witchcraft. Ze hebben het gevoel dat ze niet opgegeven worden. Eén vast aanspreekfiguur, langdurige begeleiding is ESSENTIEEL voor deze doelgroep. Vertrouwen opbouwen duurt erg lang. Dit druist in tegen de huidige tendensen van een projectje hier en daar of initiatieven zoals 1G1P: op korte termijn heb je geen duurzame impact!
- een studente die haar bachelorproef maakt rond betrekken van sociale netwerken in jeugdhulp, stipt het uitgangspunt van haar stageplek nog aan "It takes a village to raise a child".

Korte uitwisseling per twee over 'good practices'; plenaire feedback:

- Netwerkversterkend werken kan ook spontaan groeien; er expliciet op inzetten werkt soms beklemmend voor de deelnemers... Je bereikt ook veel via laagdrempelige activiteiten én mensen effectief te begeleiden naar activiteiten of diensten.
- Meegaan als professional is belangrijk, gewoon doorverwijzen naar bv. een buurthuis lukt niet steeds. Want ook daar zijn vaak al groepjes, klikjes... Meegaan of het zorgvuldig voorbereiden met de buurtwerkers of de professionals naar waar je doorverwijst, is een must. Vertrek vanuit de kennis van je cliënten. Zij hebben vaak een gebrek aan zelfvertrouwen etc. Daar veel aandacht aan besteden... Van binnenuit beginnen. Starten met zelfvertrouwen en vertrouwen opbouwen.
- ONTMOETINGSMOMENTEN creëren, deze zijn super waardevol, maar er wordt niet altijd ruimte voor gemaakt. Gewoon 'koffie drinken' kan steeds minder, maar toch is het net dat wat er nodig is. Jammer dat er vaak geen mandaat en te weinig geld is om zulke zaken spontaan te organiseren of faciliteren.
- Bijvoorbeeld, toeleiden naar de voedselbank, maar dan ook echt meegaan als eerste stap. Een half jaar later zal de cliënt meer mensen hebben leren kennen. Kleine stappen zetten, ook al nemen die vaak voor een professioneel véél tijd in beslag. Als bv vijf hulpverleners meegaan naar de voedselbank, dan is dat veel professionele tijd, maar het is een grote en essentiële stap voor deze gezinnen. Vaak moet je de eerste keren echt meegaan en die tijd nemen zodat mensen dat nadien later zelf kunnen én dat er wederkerigheid kan groeien, dat ze ook kunnen ervaren dat ze zelf daar ook iets kunnen betekenen zodat het contact duurzaam wordt. Het zit 'm ook in het steeds alert zijn en oppikken van heel informele, kleine dingen om zo uitwisseling te faciliteren.
- Ontmoetingsplekken creëren waar mama's dingen kunnen doen, elkaar leren kennen. Heel laagdrempelig, een speelhoek. Wordt niet gezien als hulpverlening. Speelhoek faciliteert de kennismaking en uitwisseling. Hopelijk met duurzamere contacten.
- Geïsoleerde mama's mee begeleiden naar activiteiten om zo hun netwerk te vergroten en ze te versterken om dingen zelf te doen.
- Via organiseren van kooklessen, vrouwengroepen, speelhoek, koffiemomenten, ...En daar merken we dat het echt wel werkt. MAAR je moet dan als professional of met een buddy mensen er naartoe begeleiden en ondersteunen (zie hoger).

- Allerbeste werkt dan nog als je 'kwetsbare' en niet kwetsbare gezinnen kunt vermengen, zoals bv. in een speeltuin. Dit lukt echter niet vaak...
- Een mooi voorbeeld: een geïsoleerd gezin uit Syrië dat met hulp van een buddykoppel kleine stapjes naar buiten toe kon zetten. Is nu een soort familie geworden.
- Mama met 4 kinderen waar de buurvrouw bij betrokken geraakte. De buurvrouw is uiteindelijk een vertrouwenspersoon geworden voor de kinderen., een soort 'oma' figuur en dat hadden ze echt nodig, hun vluchtplaats. Het contact met de buurvrouw is gefaciliteerd door de hulpverlener en werd ook verder ondersteund door de professionals. Een mooi voorbeeld van samenwerking formeel-informeel.
- Om mensen mee te begeleiden naar diensten of activiteiten en hen daarbij te ondersteunen, ligt zeker een waardevolle rol voor buddy! Bv. meegaan naar speeltuin met vijf kinderen. Dat lukt niet voor een professional, maar buddy's kunnen daar veel betekenen.
- Aandacht moet er ook zijn voor de financiële middelen! Bv. mee naar voetbal van kinderen, maar schrik om gevraagd te worden om mee te gaan naar de cafetaria want daar is geen geld voor. En ook: ze moeten dan wat van zichzelf prijsgeven, er komen vragen 'wie ben je, wat doe je...'; dan 'kiezen' ze vaak voor de 'veiligheid' van zelfisolatie! Hoe organiseren we ons vrijetijdsaanbod meer inclusief!? Probeer alvast te voorzien in gratis drank (water, koffie) bij activiteiten.
- Maar niet alleen op vlak van vrije tijd: ook bv. meegaan naar de vakbond. Om praktische redenen, maar ook om de uitleg mee te volgen en ze bij te staan. Corona heeft ons hier ver achteruit gezet: veel dienstverleners zijn 'versterkte burchten' geworden. Online, op afspraak... Dat zorgt voor veel drempels.
- Het is ook belangrijk om jongeren (en ouders) te sensibiliseren over het belang van een netwerk. Soms staan jongeren in een voorziening weigerachtig tegenover hulp, 'ik heb niemand nodig', maar toch kan je best uitleggen dat later, als ze de instelling verlaten, een netwerk belangrijk is.

Tip: Vertrek van de expliciete visie dat een netwerk voor IEDEREEN belangrijk is, ook voor jezelf als hulpverlener. Het vertrekt niet vanuit een 'zwaktebod' 'omdat je het niet alleen kan'. Iedereen heeft een netwerk nodig; dat is een existentiële, menselijke behoefte. Breng die kwetsbaarheid én gelijkwaardigheid "als mens" ook expliciet in.

Tot slot

- Permanent het netwerk in het oog houden, en zien waar je kan aanhaken. Hou je ogen open!
- Dit zou in opleidingen meer aan bod moeten komen. Hoe omgaan met sociale netwerken.
- Zoek ook partnerschap met bv. EKC vzw.
- Wat kunnen lokale besturen/organisaties nog meer doen: MANDAAT en VERTROUWEN en FLEXIBILITEIT geven om hier TIJD in te steken. Op maat en flexibel werken met gezinnen staat haaks op administratieve regels en procedures. Structuren (lokale besturen) zijn vaak complex.
- Je moet de kans krijgen om in gesprek te gaan vanuit de initiatieven en de projecten met de beleidsmakers. Ook om structurele signalen door te geven.
- Daar waar mensen de ruimte wel krijgen, werkt het wel!